

Wegwijzer laagdrempelige steunpunten

Van opgave naar uitvoering, voor gemeenten en regio's die werken aan de AZWA-opgave.

Dit document is de praktische verdieping bij het artikel [Laagdrempelige steunpunten: van opgave naar uitvoering](#) op www.markieza.org. In dit document vind je de belangrijkste feiten en cijfers rondom laagdrempelige steunpunten op een rij, aangevuld met de praktijkervaring van Markieza en Door & Voor.

Wat je in dit document terugleest:

- De 10 kenmerken van een laagdrempelig steunpunt (*Steunpunt Zelfregie & Herstel*)
- Financiering en impact in cijfers
- Drie typen laagdrempelige steunpunten (kenmerken en cijfers)
- Wat (en wie) heb je nodig om een steunpunt op te zetten?
- De vier fasen: van opzetten tot borgen
- Meer informatie en contact

10 kenmerken laagdrempelig steunpunt

Voor wie?

1. Laagdrempelig voor iedereen, in het bijzonder mensen met een psychische of sociaal-emotionele kwetsbaarheid en hun naasten.

Waartoe?

2. Gericht op leren, herstel en ontwikkeling.

Hoe werkt het?

3. Co-creatie en gezamenlijk eigenaarschap.
4. Vraaggericht: vormgegeven vanuit de behoeften van mensen.
5. Je ziet elkaar als mens, niet als cliënt of hulpverlener.
6. Wederkerigheid en gelijkwaardigheid.
7. "Wat past bij jou", zonder stappenplannen of protocollen.
8. Collectieve ervaringskennis komt samen.

Door wie?

9. Ervaringsdeskundigen en ervaringswerkers in de lead.

Met wie?

10. Samenwerking met formele en informele partners (gemeente, welzijn, huisartsen, zorg).

10 KENMERKEN van zelfregie en herstelorganisaties

Voor wie?

1

Een zelfregie en herstel organisatie is voor iedereen laagdrempelig toegankelijk en in het bijzonder voor mensen met (ernstige/langdurige) psychische (de EPA-doelgroep) en/of sociaal- emotionele kwetsbaarheid en hun naasten.

Waartoe?

2

Een zelfregie en herstel organisatie is gericht op leren, herstel en ontwikkeling, dit gaat verder dan alleen een luisterend oor en koffie.

Hoe werkt het?

3

Zowel bezoekers/deelnemers als medewerkers en vrijwilligers hebben iets te halen én te brengen. Er is sprake van co-creatie en gezamenlijk eigenaarschap.

4

De ondersteuning krijgt vorm vanuit de behoeften van de mensen.

5

Wij zien elkaar als mens, niet als cliënt of hulpverlener.

6

Er is sprake van wederkerigheid en gelijkwaardigheid, op basis van wederzijds begrip, herkenning en erkenning.

7

Er wordt gewerkt vanuit 'wat past bij jou' zonder stappenplannen of protocollen. Er is een aanbod van methodische zelfhulp dat zich vanuit co-creatie en peer-support steeds verder ontwikkelt.

8

In het steunpunt komt collectieve ervaringskennis samen.

Met wie?

10

Samenwerking met de formele en informele (keten)partners:

- Sociaal domein (gemeente) •
- Welzijnsorganisaties •
- Huisartsen •
- Zorgaanbieders •

Zodat makkelijk afstemming kan plaatsvinden en mensen wanneer nodig kunnen worden gekoppeld aan de voor hen juiste personen of instanties.

Door wie?

9

In het initiatief zijn ervaringsdeskundigen en/of ervaringswerkers in de lead.

Financiering (SPUK / AZWA)

€ mln.	2027	2028	2029
Lokaal	231	278	321
Regionaal	194	235	169

Verdeelsleutels:

- Gemeenten (lokaal) via SPUK/GALA,
- Mandaatgemeente (regionaal) via SPUK IZA.

Ontschot, één budget van 2027 t/m 2029, vanaf 2030 structureel via het gemeentefonds.

Wat levert een laagdrempelig steunpunt op?

Laagdrempelige steunpunten leveren maatschappelijke waarde op, en die laat zich deels in geld uitdrukken.

€4,50

Elke geïnvesteerde euro in lotgenotencontact levert gemiddeld €4,50 op (bandbreedte ±€1,50), geschat over 5 jaar.

INVOLV, SROI-onderzoek

25–30%

van de bezoekers heeft een ernstige of chronische psychische kwetsbaarheid en zou zonder het steunpunt in aanmerking komen voor dagbesteding — circa €20.000 per persoon.

MIND, kosten-batenanalyse ZRC

€18.000

Bezoekers die via cursussen en vrijwilligerswerk doorstromen naar vervolgopleiding of werk, schelen de gemeente circa €18.000 per jaar per persoon aan uitkeringslasten.

MIND, kosten-batenanalyse ZRC

Typen laagdrempelige steunpunten

3 typen laagdrempelige steunpunten, elk passend bij een bepaald gebied of gemeente.

groot

Passend bij stedelijke gebieden met veel inwoners

30–80 mensen per dag

500–1500 unieke bezoekers per jaar

Eigen locatie met verschillende soorten ruimtes

middelgroot

Passend bij gemengde gebieden met grote en kleine kernen

10–30 bezoekers per dag

50–500 unieke bezoekers per jaar

Vaak een eigen locatie met verschillende ruimtes

klein

Passend bij landelijke, kleine gemeenten of gebieden

5–30 bezoekers per dag

20–50 unieke bezoekers per jaar

Vaak satelliet van een grotere locatie.

Onze aanpak

Een open, gelijkwaardige plek dichtbij huis waar iedereen welkom is, vooral mensen met een psychische kwetsbaarheid. Hier staan leren, herstel en ontwikkeling centraal, vanuit wat écht past bij iemands situatie. Als zwaardere ondersteuning nodig is, zorgen we voor een passende doorverwijzing. Co-creatie en gezamenlijk eigenaarschap vormen de basis, met ervaringswerkers en ervaringsdeskundigen als drijvende kracht.

Welke aanpak werkt?

Het kader beschrijft wát er moet gebeuren, maar niet hóe je dat doet. Er komen steeds meer steunpunten bij, en daarmee groeit het zicht op wat werkt.

Co-creatie en gezamenlijk eigenaarschap

Een steunpunt werkt pas als de mensen die het gebruiken het dragen, met ervaringswerkers en ervaringsdeskundigen als drijvende kracht.

Van inventarisatie tot netwerk

Starten met wat er al is, en vroeg aansluiten bij bestaande samenwerkingsnetwerken voor breed draagvlak.

Vrijwilligers en training

Begeleiding op basis van gelijkwaardigheid, met een passend en flexibel trainingsaanbod.

Vast aanspreekpunt voor de gemeente

Centraal aanspreekpunt dat meedenkt over borging; organisatorisch én inhoudelijk.

Wie voert dit uit?

Een steunpunt draait op mensen met de juiste expertise. Drie rollen vormen de kern:

Locatiecoördinator

- Een geschoolde ervaringsdeskundige (of iemand die de opleiding daartoe start).
- Aanspreekpunt voor vrijwilligers, bezoekers en (samen met de zelfregiecoach) voor lokale netwerkpartners.
- Spin in het web op de werkvloer, dagelijks aanwezig, zorgt voor een vertrouwde sfeer, de planning, de bezetting en de administratie.

Zelfregiecoach

- Een senior-ervaringsdeskundige die de locatiecoördinator en vrijwilligers ondersteunt in het werken vanuit ervaringsdeskundige waarden: gelijkwaardigheid, wederkerigheid en zelfregie.
- Geeft intervisie en fungeert als toetssteen: passen de activiteiten bij de tien kenmerken van een laagdrempelig steunpunt?

Programma- manager

- Voert de regie op de opdracht in relatie tot de opgave en de samenwerking in de regio.
- Gesprekspartner voor regionale netwerkpartners en opdrachtgevers. Houdt de haalbaarheid in het oog.
- Verantwoordelijk voor monitoring en terugkoppeling aan opdrachtgevers.

Groot steunpunt

€ 167.367

Passend bij stedelijke gebieden met veel inwoners.

Jaarlijkse kosten (excl. huisvesting)

30–80 bezoekers
per dag

500–1.500 unieke
bezoekers per jaar

Eigen locatie met meerdere
ruimtes voor parallelle
activiteiten

Beweging zorg → gezondheid

- Het hele jaar door methodische zelfhulp, trainingen en cursussen.
- Geschikt voor verkennende gesprekken.
- Draagt bij aan preventie en nazorg na een behandeltraject.

Inbedding sociale basis

- Speelt een belangrijke rol in het lokale netwerk en vervult een voorbeeldfunctie in de regio.

Doorlopende leerlijn & participatie

- Van bezoeker naar deelnemer naar vrijwilliger.
- Koppeling met scholing: stageplekken ervaringsdeskundigheid (mbo/hbo).
- Koppeling met participatie: ontwikkelplekken via werkbedrijven, IPS-trajecten, ambulante begeleiding en jobcoaching.

36 uur

Locatiecoördinator

8 uur

Zelfregiecoach

4 uur

Regie regio

Middelgroot steunpunt

€ 124.033–145.699

Passend bij gemengde gebieden met grote en kleine kernen.

Jaarlijkse kosten (excl. huisvesting)

10–30 bezoekers
per dag

50–500 unieke
bezoekers per jaar

Vaak een eigen locatie met
verschillende ruimtes voor
meerdere activiteiten

Beweging zorg → gezondheid

- Naast de inloop is er 2 tot 4 keer per jaar cursusaanbod van Door & Voor.
- Daarnaast co-creatie door bezoekers en vrijwilligers.
- Samenwerkingspartijen kunnen hun aanbod laten landen via de lage drempel van het steunpunt.

Inbedding sociale basis

- Aansluiten in het lokale netwerk en samenwerken met partners in het sociaal domein.
- Vooral voor preventie, signaleren en een passende omgeving voor mensen die wachten op behandeling.

Doorlopende leerlijn & participatie

- Deskundigheidsbevordering van vrijwilligers via intervisies en een persoonlijk ontwikkelplan.
- Afhankelijk van de openstelling ruimte voor een stagiaire (mbo) en, in afstemming met Door & Voor, een werkplek.

20–28 uur
Locatiecoördinator

8 uur
Zelfregiecoach

4 uur
Regie regio

Klein steunpunt (satelliet)

Passend bij landelijke, kleine gemeenten/gebieden.

€ 27.916 – € 46.874

Jaarlijkse kosten (excl. huisvesting)

5–30 bezoekers per dag

20–50 unieke bezoekers
per jaar

Vaak een bestaande locatie,
zoals een wijk- of dorpshuis

Beweging zorg → gezondheid

- Alleen in de basis wordt laagdrempelige ondersteuning geboden.
- Beperkt cursusaanbod.

Inbedding sociale basis

- Intern gericht op het vormgeven van beperkt herstelaanbod.

Doorlopende leerlijn & participatie

- Zeer beperkte mogelijkheden om door te groeien.
- Geen mogelijkheden voor stagiaires of leerwerkplekken.

6–10 uur

Locatiecoördinator

2–3 uur

Zelfregiecoach

1–2 uur

Regie regio

Cijfers en aanpak: uit de praktijk van Markieza en Door & Voor. Genoemde prijzen zijn gebaseerd op het prijsniveau medio 2026.

Fasering

Elk steunpunt is anders, maar in onze praktijk herkennen we telkens dezelfde vier fasen. Van de eerste verkenning tot een plek die op eigen kracht verder kan. Op de volgende pagina's lopen we ze door.

Fase 1 – Voorbereiding

Van verkenning naar een vrijwilligersgroep die het centrum opzet.

Activiteiten

- Inventariseren en behoeften peilen
- Samenwerkingspartners zoeken
- Uitleggen wat een zelfregiecentrum inhoudt
- Vrijwilligersgroep van 6–10 personen vormen (vaak vanuit deelnemers herstelaanbod bij Door & Voor)
- Afstemmen met de gemeente
- Startlocatie vinden
- Begroting en financieringsmogelijkheden in kaart brengen

Geen openstelling

Werken aan de opzet, locatie en vrijwilligersgroep.

Fase 2 – Start Zelfregiecentrum

Van opzet naar een werkend centrum met vaste inloop en training.

Activiteiten

- Start locatiecoördinator
- Bekendheid genereren
- Verbinding met samenwerkingspartners en netwerken
- Locatiecoördinator introduceren in netwerken
- Starten met laagdrempelige inloop en training
- Ondersteunen vrijwilligersgroep (evt. locatiecoördinator) o.b.v. ervaringsdeskundige waarden
- Basistraining verzorgen voor vrijwilligers van het zelfregiecentrum en samenwerkingspartners
- Training 'monitoring' voor vrijwilligers
- Intervisie
- Nauwe afstemming met gemeente

Openstelling

- 2 dagen ruimte beschikbaar
- 1 dagdeel inloop en ontmoeting
- 1 training

Fase 3 – Groei Zelfregiecentrum

Van start naar een volop groeiend centrum met breed aanbod en netwerk.

Activiteiten

- Begeleiding locatiecoördinator
- Uitbreiding activiteiten, uitgevoerd door vrijwilligers zelf
- Genereren lokale en regionale bekendheid
- Aanknopingspunten vinden bij lokale/regionale netwerken
- Scholingsmogelijkheden voor locatiecoördinator en vrijwilligers
- Ondersteuning in begroting en verantwoording
- Afstemming met gemeente over functies van het centrum
- Ondersteuning bij groeipad en benodigde acties
- Aanbod organiseren op andere locaties (satellieten)

Openstelling

- 2 dagen ruimte beschikbaar
- 2 dagdelen inloop en ontmoeting
- Elke week training, gedurende hele jaar
- Creatieve/sportieve activiteiten
- Start aanbod op andere locaties (satellieten)

Fase 4 – Borging

Van tijdelijke inzet naar een plek die op eigen kracht verder kan.

Activiteiten

- Randvoorwaarden voor continuïteit in kaart brengen
- Effect zichtbaar maken via monitoring
- Herstelgericht trainingsaanbod doorontwikkelen
- Vrijwilligers begeleiden via meester-gezel-coaching
- Samenwerken met en leren van andere herstelinitiatieven

Openstelling en inzet

Gelijk aan fase 3:

- 2 dagen ruimte beschikbaar
- 2 dagdelen inloop en ontmoeting
- Wekelijkse training het hele jaar door
- Creatieve/sportieve activiteiten
- Aanbod op andere locaties (satellieten)

Aan de slag?

Strategisch meedenken

Wil je weten wat een laagdrempelig steunpunt voor jouw gemeente of regio betekent? Hoe je dit vertaalt naar de werkagenda? Hoe je initiatieven doorontwikkelt? Noëlle denkt graag met je mee.

Noëlle Tauran

Programmamanager Markieza

noelle@markieza.org

06 25 54 09 79

Snel van start

Wil je zo snel mogelijk van start met een laagdrempelig steunpunt? Neem dan contact op met Laura. Samen maken we een plan van aanpak afgestemd op de lokale situatie en vooral ook: voor en door inwoners.

Laura Bus

Coördinator Door & Voor

laura@dooreenvoor.nl

06 25 27 22 28